

Prečni list: --
 1 leto K 12--
 6 let 6--
 12 let 3--
 1 leto 120
 Avstrije: ---
 1 leto 15--
 Posamezne številke
 -- 16 vinarjev.

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 18
 od 6 redne petifvrste:
 večkratnih oznanilih velja
 -- popust --
 „Straža“ izhaja v posre-
 deljek in petek popoldne
 Rokopisi se ne vračajo

Uredništvo in upravnništvo Maribor
 Koroška ulica 5. -- Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.--12. ure popoldne.

Anglija in naša Irska.

Dunajska „Arbeiter Zeitung“ je dne 23. majnika objavila članek, v katerem vzporeja razmere na Irskem in v Avstriji in iz katerega povzamemo naslednje:

„Irski narod je eden izmed najmanjših evropskih narodov. Pri zadnjem ljudskem štetju je znašalo število prebivalstva na Irskem 4.390.000 duš in od teh je bilo samo 3.243.000 katoličanov. Le poslednji so pravi Irci, zakaj ostali prebivalci na Irskem -- Anglikanci, presbiterijanci in metodisti -- so angleškega in škotskega rodu ter so smrtni sovražniki keltskih-katoliških Ircev. Ta majhni irski narod je še tudi dandanes, celo po velikih agrarnih prenosovah, katere je izvedla britska demokracija na Irskem, zelo reven narod. Velike irske industrije, industrije za izdelovanje platna in ladjedelniške industrije se nahajajo v protestantovski grofovini Ulster, podjetniki so povsem nekatoliški Irci, ampak protestantovski Anglosasi in le večji del delavstva v teh industrijah in sicer le neučeno, slabo plačano delavstvo je irske narodnosti.

Mahen, reven, kulturno zaostali narod -- in vendar je morala velika, svetnadvladojoča Anglija vnovič kapitulirati pred tem narodom! Angleška vlada naznanja, da za Irsko ne bo veljavna splošna vojaška dolžnost, marveč da hoče nabirati na Irskem samo prostovoljce ter upa, da bo vsi eh nabiranja prostovoljcev na Irskem tako ugoden, da bo odveč vsako nasilno novačenje. To pa zopet pomenja, da si Anglija ne upa upeljati tudi za Irsko splošne vojaške obveznosti, kakor je bila sklenjena v angleški zbornici. To pomenja, da se velika Anglija umika pred odporom irskega naroda, ki je enodušno od nadškofova do poslednjega proletarca prisegel pred razpelo, da se hoče vojaški dolžnosti upreti s pasivnim odporom. Britska vlada naj da zapirati irske voditelje kakor hoče, britsko časopisje naj sramoti irske „velezdajnike“, ki se v uri sile odtegnijo bramboskne domovine -- irski narod je v boju proti vojaški dolžnosti dobil prvo bitko.

S tem pa Irci niso samo premagali vojaške dolžnosti! Narodno gibanje, ki gre danes skozi irsko ljudstvo, bo prisililo Anglijo, da bo morala dati irskemu narodu lastno državo, za katero se bori, in mu priznati lastno vlado na irskem otoku. Naša doba, ki more zgraditi državno upravo samo na sodelujoče, soupravljajoče delovanje celega naroda, ne more nobenemu narodu več vsiliti državnega reda, kateremu nasprotuje, nobenemu narodu ne more zadržati pravice do lastnega državnega življenja.

Tudi mi imamo svojo Irsko. Samo da mi nimamo le ene Irske, temveč jih imamo kar šest. Kdor je še o tem dvomil, tega so morali o tem poučiti praški dogodki. Mislilo se je, da se bo Čehe prisililo k domovinski državlanski zvestosti s tem, da se je njih voditelje glasno in javno obdolžilo velezdajstva. In

nato so ti-le odgovorili s tem, da so bolj demonstrativno kot kedaj poprej pokazali svojo jednodušnost in še bolj kljubovalno kot kedaj poprej izrazili svoje prearicanje.

Upalo se jih je preplašiti z enostranskim vmešavanjem v češki ustavni red. In glej -- naenkrat niso bili češki „velezdajnici“ več sami, zastopniki vseh nenemških narodov so bili na njih strani: Slovenci, ki so bili vedno dobro katoliški, Hrvati, ki so bili vedno zvesti Habsburžanom, Poljaki, ki niso bili panslavisti, da, celo Italijani, ki niso nikoli Slovani. Kaj so bili dnevi v Pragi drugega nego priznanje in potrditev dejstva, kako stališče zavzemajo vsi nenemški narodi do države? To nam mora dati vsem misliti: predvsem visoki vladi, ki bi morala pomisliti, kam plove državna ladja, če narodi, ki skupno znašajo 63% državnega prebivalstva, zavzemajo tako stališče do države. Pomisli pa naj tudi nemški narod, ki mora pač upoštevati, ali se more njemu, ki tvori samo 36% prebivalstva v državi, posrečiti, kar se veliki Angliji niti proti majhni Irski ne posreči.

A kako odgovarja avstrijska nepremišljenost na praške dogodke? Vlada je ustavila časnik in je naznanila policijske odredbe. Državni problem se razvija in mi odgovarjamo z batino! In nemško meščanstvo? To kriči: praški demonstracije so skoz in skoz velezdajalci, skoz in skoz zavezniki četverosporzuma. Patriotje pač niti ne vedo, kako sramotijo domovino, če pri ovedrejo svetu, da zastopniki večine narodov te države računajo na zmago sovražnika! In sredstva proti temu? Pred vsem seveda policija; liberalizem našega dunajskega časopisja obstoji v tem, da ni antisemitična, kolikor jo pokolenje obvaruje pred antisemitizmom, sicer pa so pravi ideali njih liberalizma izemno stanje in preki sočajeja in vsilice! In poleg tega še seveda tudi razbitje parlamenta, absolutistični oktroi! Kakor da bi tudi najbolj mogočen absolutizem mogel trajno ustvariti nadvlado 36 odstotkov nad 64! Kakor da bi bilo avstrijskim Nemcem v prid, se odreči svoji lastni svobodi, samo da bi se šesterim drugim narodom mogla zadržati njih samourava!

Ne, tudi mi ne bomo z našo šestero Irsko gotovi. K lastni vladi narodov sili ves razvoj z neodoljivo močjo. Kakor velika Anglija ne bo mogla zabraniti irskemu narodu nacionalne avtonomije, tako bo tudi Avstrija morala vsakemu svojih narodov priznati njih homerulo (domačo vlado).“

Kako mi lijo in pišejo trezni Nemci o Bismarcku.

V „Friedenswarte“ iz leta 1910, zvezek 2, je objavljen članek „Los von Bismarck!“, ki je vreden, da ga otmemo pozabnosti. Osebito zdaj najdemo lahko dovolj hvaležnih poslušalcev, ker je vprašanje povzročilo sedanje morije tako pereče in pojasnila po-

trebno. Iz imenovanega članka, ki ga je spisal svetovnoznani Otto Umfried, posnamemo sledeče:

O Bismarcku ničesar ne bi rekel, ko bi njegov duh, ki je duh nasilnosti in gospodovlastnosti, ne zivel še naprej, ko bi njegov način misliti ne bi še danes obvladal nemške politike. Poznam duhovnike, ki Bismarckovo podobo časte kot kako svetnikovo, ne da bi opazili nasprotstva med Kristusom, Bogom-človekom ljubezni in samozatajevanja, in Bismarckom, možem krvi in železa. Čaščenje Bismarckovo ima le vsled tega take nenavadne oblike, ker je njegovo delovanje imelo vspeh trenutka. On je Dansko, Avstrijo in Francosko premagal, Prusijo s Slesvig-Holsteinsko, Hanoveransko in Kurhesensko, državo z Alzacija-Lotarinško povečal. Ako Nemčija v drugih strah vzbuja, se je zahvaliti „državni modrosti“ Bismarckovi. Da so se vspehi na neposten način dosegli, to je narodova duša od leta 1866 „milostno“ pregledala. Danes vemo, da se je Bismarck nasproti svojim obljubam, danim princu Frideriku Augustenburškemu, potegoval za priklopitev Slesvig-Holsteinske ter jo, očernivši princa Augustenburškega pri kralju Viljemu, tudi dosegel. Znano nam je tudi, da se je Bismarck zvezal z Italijo, predno je napadel Avstrijo in da je oborožil ogrske legije proti Avstriji. Slednje vemo, da je nemško-francosko vojno leta 1870 v priložnem času provociral potom osvojanja Hohenzollernske kandidature za Špansko.

Bismarck je klasični zastopnik enostranske nacionalne interesne politike, ki jo značijo besede „Wo Preußens Macht in Frage kommt, kenne ich kein Recht“ (Ko gre za moč Prusije, ne poznam pravice). O mednarodni orientaciji, o veri na možnost nadnarodnega pravnega reda pri njem načeloma ni najti omenitve. Zavoljo tega je Bismarck do danes malik vseh nemških nacionalcev. Nacionalni egoizem je deviza teh gospodov. Realno, politični so le tisti Nemci, ki imajo vedno potrebna nasilna sredstva pripravljena, da jih uporabijo v nemškem interesu. Režeta in renčeva buldoga, pred koga se mali psički rep med nogami, poskrijejo, je njih ideal. Da je pod tem skrita neka diabolka (vražja) žila, ne moti vesti nacionalcev. Saj je Bismarck dejal o sebi: „Ako me kak satan poseduje, je ta le kak tevtonski!“

Friderik Curtius piše povodom očitne neke Bismarckove biografije sledeče v „Christliche Welt“: „Bismarckova mladost naredi utis mrzote in praznoti. Edino, kar je dognano, je neukrotljiva volja, nikogar ne ubogati in le gospodovati. . . . Duševna premoč gospodstvaželnega človeka pa je nesreča za ljudstvo. Kak narod nikdar ne prenese brez škode dolgo trajajoče duševne diktature, ker se končno najde v stanju brezsvetnosti in brezsmotrenosti, torej v velikih nevarnostih, ker se sloji, ki imajo voditi javno mnenje, odvadijo lastnega mišljenja in treznega presojevanja in so potemtakem politično nezreli. . . .“

Objektivno sodeči vrstnik 20. stoletja se ne bo naslajal ob čitanju Bismarckovega življenjskega um-

LISTEK.

Jugoslovite Jugoslovanom.

(Dalje.)

Koliko velja Slovence, koliko Nemci ali Madžar?

Iz vsega do sedaj povedanega je jasno razvidno, kako slabo se nam Jugoslovanom godi, vse od Zile in Mure, pa do Lima in Drine. Na vsej svoji sirni domovini je Jugoslovan zapostavljen in podložen Nemcu, Madžaru in Lahu. Toda več kot vse drugo govore številke. V Avstriji imamo sicer splošno in enako volilno pravico. Toda kakor mnogo drugih lepih stvari, je tudi ta enakost le na papirju. Pri Nemcih pride poprečno na 40.000 prebivalcev 1 poslanec, pri Slovencih pa na 65.000. Koroška ima v državni zbornici 10 poslancev. Ko bi imeli resnično enakost, bi morali imeti od teh poslancev Slovenci 3 in Nemci 7. Toda imajo jih Nemci 9 -- a Slovenci 1! Na 30.000 Nemcev pride 1 poslanec in na 120.000 Slovencev tudi 1! 1 Nemec velja torej toliko, kakor 4 Slovenci! Pa, dočim ima 120.000 Slovencev na Koroškem le enega poslanca, ima 20.000 kranjskih Nemcev tudi enega poslanca. En kranjski Nemec velja torej tukaj toliko, kakor 6 koroških Slovencev. Toda še hujska razlika je v deželnih zborih. Koroški Slovenci imajo v deželnem zboru samo dva zastopnika, nasproti 41 Nemcem. Po svojem številu bi morali imeti Slovenci 14 in Nemci 29 poslancev. En Nemec velja torej tukaj za 20 Slovencev! Dočim ima 120.000 koroških Slovencev v koroškem deželnem zboru le 2 poslance, ima 20.000 kranjskih Nemcev v kranjskem

deželnem zboru -- 11 poslancev! En kranjski Nemec velja torej toliko, kakor 30 koroških Slovencev! Toda ne samo to! Od 11 nemških poslancev kranjskega deželnega zbora voli desetorico njih 65 veleposestnikov. Ako računamo, da ima vsak teh nemških veleposestniških volilcev iz 5 oseb sestavljeno rodbino, -- pride torej na 325 Nemcev 10 poslancev, ali na 32 Nemcev en poslanec. Na 120.000 koroških Slovencev pa tudi le eden! Z drugimi besedami: En kranjski nemški grajšček velja torej toliko, kakor 1875 koroških Slovencev!

A kaj naj rečemo šele o naših bratih na Ogrskem! Dasi je v deželi večina nemadžarov, imajo vendar v budimpeštanskem državnem zboru Madžari 380 in vse druge narodnosti le 30 poslancev!

Gospodarsko izkoriščanje Jugoslovanov.

Bavili smo se dosedaj z narodnimi in političnimi prilikami, v katerih živi naš narod, ter videli, da je Jugoslovan na svoji zemlji povsodi zapostavljen, da je naš človek povsodi le zarčičevan paria, dočim so na njegovi zemlji gospodarji Nemci in Madžari ali Lah. Vsi ti trije pa izkoriščajo našega človeka ne le narodno in politično, temveč v enaki meri tudi gospodarski. Saj ima narodno zatiranje in prikrajševanje političnih pravic konečno vedno kot namen -- gospodarsko izkoriščanje. Zato tudi vidimo, da so ravno oni narodi, ki so zatirani narodno in politično, tudi gospodarski najbolj zaostali. Namen, ki ga sledujejo Nemci s svojimi cilji za nadvlado nad Slovani, je prav jasno označil prošluli nemški hujskač Wolf, ki je rekel: „Wir Deutsche sind ein Herrenvolk“ -- „Mi Nemci smo narod gospodov.“ Kjer so pa gospodje, morajo biti seveda tudi hlapci. In to vlogo večnih nemških hlapcev so prisodili Nemci že davno nam Slovanom. Saj je že glasoviti avstrijski mini-

strski predsednik knez Metternich, ki ga je popilnila probujena narodna zavest -- pomlad narodov -- leta 1848 s političnega pozorišča, imenoval nenemške avstrijske narode „subdeutsche Bedientenvölker“, -- „podnemški hlapčevski narodi.“ Danes se avstrijski ministrski predsedniki sicer ne upajo več govoriti javno tako zaničljivo o Slovanih, a v srcu mislijo še vedno enako.

Da je temu res tako, sicer ne dokazujejo z besedami, pač pa z dejanji. Zato pošiljajo med nas le nemške cesarske namestnike in deželne predsestnike, ki od svoje strani zopet vsiljujejo na vsa važnejša mesta -- Nemce in zato vidimo, da so naše dežele že prenapolnjene z nemškimi uradniki, dočim morajo naši ljudje čakati leta in leta, ako žele priti v državne službe, in, ako so slednje vendar dobili tako službo, jih pošljejo med trde Nemce. To vidimo posebno pri železniških uradnikih. Dočim je pri železnicah na našem ozemlju večina uradnikov, ki ne razumejo narodnega jezika, je na stotine naših uradnikov razškrupljenih po nemških krajih, kjer žive kakor v -- pregnanstvu.

Naše dežele nikakor niso tako siromašne, kakor se to navadno trdi. Banat, Bačka in Slavonija (posebno Srem) spadajo celo med najbogatejše dežele Evrope. Pa tudi o naših slovenskih deželah je vodnik že pred več kakor 100 leti pei:

Slovenec, tvoja zemlja je zdrava,
 Za pridne nje lega najprava,
 Polje, vinograd, gora, morje,
 Ruda, kupčija, tebe rede.
 Glej stvarnica vse ti ponudi,
 Le jemat od nje nikar ne zamudi.
 Lenega čaka strgan rokav,
 Palca beraška, prazen bokal.

pak s studom bo videl, kako je postopal „junak stolca“ s prijateljem in sovražnikom. Nato navaja list, kako je Bismarck postopal napram princu Augustenburškemu, Gelfekenu in Roggenbachu. Iz knjige Erica Marea „Jugenderinnerungen an Bismarck“ in K. Samwerja „Zur Erinnerung an Franc von Roggenbach“ je jasno razviden značaj Bismarckov: Nobene intrige se ne boječa gospodstvaželjnost, bolesno povečano, celo zasledovalni blaznosti sorodno nezaupanje, nesposobnost, prenesti katerikoli ugovor, podta maščevalnost in obcenevarna spretnost, uničiti nasprotnike so glavne poteze njegovega negativnega značaja, moža, ki mu je bila dana oblast, uporabili ali zlorabiti silna sredstva države za svoje namene, in tudi po sugestiji zastavljeno ljudstvo za seboj olegniti.

„Bismarck mi je dejal nekoč“, pripoveduje Roggenbach, „boji s cesarjem Viljemom izpodkopavajo moe zdravje; tak se mi n. pr. ne posreči, (odpravi) izpodrinuti Usedom (diplomata), ker je prostozidar.“ „Ko bi se Bismarck sam poznal“, nadaljuje Roggenbach, „bi moral reči: ker je prostozidar in mi ne zaupam, četudi se politično na isti črti z mano giblje, hočem ga odpraviti.“

Vsaka zlobnost je neka vrsta perverzno in sorodna z duševno oboletostjo. Bismarck sam je zaupal ministru Roggenbachu, da ponoči češče ne more spati in da ga mučijo in ustrahujejo čudne vrikazni (domišljije), ki mu ne dajo miru. Ko se je nekoč z Roggenbachom sprehal po berlinskih ulicah, je tega prosil, da stopita na ono stran ceste, ker oaje sliši za seboj korake nekega človeka. Znaki zasledovalne blaznosti (!) in razdraženosti.

Brezobzirno in krivično postopanje Bismarckovo s svojimi nasprotniki in prijatelji je zastruvalo narodovo dušo in to tembolj, čim večji je bil nimova nezgodljivost, ki ga je obdajal. Roggenbach je bil eden istih, ki so zgodaj spoznali usodepolni vpliv železnega kancelerja. Vedno je tožil nad tem, da je nemško ljudstvo pod Bismarckom zgubljalo jasno mišljenje in pravo čutenje, kar je izpodkopalo podlago za zdrav ter svoboden razvoj. Z gnjevom je opazoval, kako so se nekatere jasne glave pogrezile v letarstvo v sled oficijelnih tiskanih laži. „Obklevanje javnega mnenja potom časopisja je tako spretno urejeno“, piše Roggenbach, „da se že štiri tedne preje, predno se le omeni kako kazensko postopanje, ubogemu Nemcu razpoloženje preparira potom člankov iz Jokohame, Londona in New Jorka, in da se mu discipliniranje kot nekaj časuprimerne slika. Potem se moj ljubi Nemeč nesmiselno veseli, če tudi gre za to, da se mu ovije vrv okoli vratu. Če pa še to ne zadostuje, da se ustvari potrebno razpoloženje, se pa objavi še več laži iz raznih krajev, da vlada neukrotljivo veselje (Jubel) pri pravičnih in v celi državi, da je lepa vrv tako ženialno in državnikanclersko spletena. Nato se moj dobri Nemeč prav resno poprime za glavo ter se najd grozno neumnega in zastalega, obeča, trkajoč se skesano na prsi, poboljšanje in slepo oboževanje našega velikega kancelerja, akoravno bi postala neumnost še neumnejša.“

In iz tega čarovnega spanja se nemško ljudstvo do danes še ni zbudilo. Ako le kak njegovih voditeljev izreče ime Bismarck, snamejo vsi najponižnejše klobuke raz glavo, ne, takorekoč tudi glave pod pazduho, da ni treba več misliti. Vsako leto ob kresu romajo naši dijaki k Bismarckovemu stolpu, da mo gočnemu znova zaprisežejo svojo udanost in zvestobo z roko in srcem. Dokler se pa uganja to malikovanje, ni upati, da zmaga čut za pravico med narodom, tako dolgo še letajo krokarij okoli gore Kyllhauser, kjer spi Friderik Rudečbradeč. Da ima Bismarck svojo zaslugo pri združenju prejšnjih nemških držav v enotno nemško državo, se ne taji. Vendar bi ta Bismarckova združitve lahko izostala, ko bi Friderik Viljem IV., umevajoč znamenja časa, prejel cesarsko krono iz rok frankfurtarskega parlamenta. Ker so od-

Toda vsi ti zakladi naše domovine, ki jih je pesnik tu opeval, so donašali dosečaj našemu narodu le malo koristi. Dočim se je v našo domovino naselilo na tisoče tujcev, se mora domače ljudstvo trumoma izseljevati. Vojna je sicer to izseljevanje radi zaprtja mej zaenkrat ustavila, toda gotovo je, da se bo zato po vojni ponovilo v podvojeni meri, ako se razmere ne bodo temeljito spremenile.

Toda ne samo iz slovenskih dežel, celo iz bogate Slavonije se mora narod trumoma izseljevati in v samem Sremu prehaja ena posest za drugo v nemške ali madžarske roke, tako, da so tam že cele nemške in madžarske vase.

In zakaj vse to? Ker so vsa vodilna mesta v naši domovini v rokah Nemcev in Madžarov, ki imajo glavno nalogo, gledati na to, da si naše ljudstvo gospodarski ne opomore, pač pa nasprotno, da bi vedno bolj obubožalo, bilo prisiljeno prodati svoje domove nemškim kolonistom, a sami zapustiti domačo grudo ter oditi s trebuchom za kruhom.

V namen, da bi se naši kraji ne mogli razviti do večjega blagostanja, so Nemcem in Madžarom dobrodošla vsa sredstva. Zato n. pr. Dalmacija se danes nima nikake železniške zveze s svojim zaledjem Bosno-Hercegovino in Hrvatsko. Zato med Zidanim Mostom in Zagrebom ne vozi nikak brzovlak, zato Madžari ne zgrade par kilometrov dolge železnice med Krapino in Rogatec itd. itd. V Hrvatski so celo železniški tarifi prirejeni tako, da je dežela oškodovana. Za dokaz tega samo en izgled: Tovarnar v Osijeku, ki bi hotel poslati vagon blaga v Zagreb, plača manj voznine, ako pošlje blago najprvo v Budimpešto in potem iz Budimpešte v Zagreb, nego ako pošlje iz Osijeka naravnost v Zagreb! In tako bi se bilo navesti nešteto slučajev, ki kažejo na upravi kričoč način, kako hočejo naše dežele ohraniti v uboštvo, jih ovirati v njih gospodarskem razvoju in našega človeka prisiliti, da se izseli.

(Dalje prihodnjic.)

klonili zlati obroč iz rok ljudstva, so morali prejeti železnega iz roke kancelerjeve. Obuditev naroda iz divjega sna, v katerega je Bismarckova sugestija uspavala narodovo dušo, je mogoča na dva načina: ali potom nasilnih katastrof z jokom in stokom, ali pa potom privzgojitve čuta za pravico. Kdor dobro želi narodu, ga bo pomagal spraviti na drugo pot, ki jo hodi genij z oljki novejico, ako se pa zgodi nekoč na prvi način, tedaj mora pa kakor grom bučati po Germaniji:

Proč od Bismarcka!

Tako torej sodijo trezni Nemci o Bismarcku! A nacionalni Nemci pa proslavljajo tega moža za narodnega svetnika, vzor-moža in vzgojitelja. Sociolog J. Novikov pravi o Bismarcku, da je bil le-ta največji sejalec sovražstva vseh časov. V istini uganjajo njegovi vzgojenci in častilci ravno take čine, ki jih mora obojati vsak trezno misleči in pravič o čuteči človek: laž, obrekovanje, natolcevanje, nasilje, neukrotljiva poželjivost, netenje sovražstva do drugih in med drugimi, brezčutnost in enake strasti so njihova vsakdanja sredstva.

Vsaka bolezen se mora končati ali s smrtjo ali pa z ozdravljenjem. In ko ozdravi o nemški nacionalci in njih pomagači od nesrečne blaznosti, boe ozdravela tudi Evropa, tedaj se bodo uravnale tudi razmere v Evropi, napočila bo doba medsebojnega zaupanja, spoštovanja, doba pravičnosti in zdravega kulturnega napredka.

Jugoslovanska deklaracija.

Prva obletnica naše probude! Prihodnji četrtok, dne 30. maja, obhajamo Jugoslovani prvo obletnico naše deklaracije. Zgodovinskega dne 30. maja 1917 so vsi jugoslovanski poslanci podali v državnem zboru naslednjo izjavo: „Podpisani poslanci, ki so združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo na temelju narodnega načela in hrvatskega državnega prava, naj se vse zemlje monarhije, v katerih živijo Slovenci, Hrvati in Srbi, združijo pod žezlom habsburško-lorenske dinastije v samostojno državno telo, ki boji prosto vsakega narodnega gospodstva tujcev in ki boji zgrajeno na demokratičnem temelju. Za uresničenje te zahteve enotnega naroda bodo zastavili vse svoje sile.“ — In ta izjava je vzbudila ves slovanski jug. Ni je več sile, ki bi izbrisala učinek deklaracije. Proslavimo jo!

Govor lorda Cecila.

Lord Cecil je imel v Londonu govor, v katerem je izvajal:

Po dolgih posvetih je sklenila italijanska vlada, da zveže svojo usodo s sporazumom. Položaj takrat ne bil rožnat. Bojevali so se težki boji. Tisti, ki so pristopili naši zvezi, so storili to v prepričanju, da je pravična naša reč in ne, da odtrgajo plodove lahke zmage. Vojni dogodki so iznova oživel staro prijateljstvo med Anglijo in Italijo. Lansko leto je bilo polno važnih političnih in vojaških dogodkov: izvzemši Rusije so šli vsi zavezniki z novimi silami v spor. Italija je prestala resno preskušnjo, ravnotako težko, če ne težjo, kakor katerikoli zaveznik. Nikakega povoda ni, da vzbujamo spomine na preskušnjo. Odpor Italijanov ob Piavi spada med najvažnejše dogodke bojev. Lord Cecil je omenjal italijanski napad na Pulj, se pečal kratko s političnim položajem v Rusiji in nadaljeval: Ljudje, ki žele dobro, so prepričani, da bi soglašali Nemci precej, če govorimo z njimi spravljivo. Po moji sodbi pa taki ljudje presojajo napačno nemški značaj, kar dokazuje pogodba v Brestu-Litovskem in mirovna pogodba v Bukareštu. O mirovni resoluciji nemškega državnega zbora se tudi ne sliši nič več; zdi se, da se je izpremenila v cunjio iz papirja. Ravno tako usodo je doživela demokratična volilna preosnova v Prusiji. Nemški profesorji so zopet začeli razglaševati svojo teorijo o krvi in o železu: obdržati hočejo Belgijo, francoske rudnike in italijanska pristanišča, v prvi vrsti jim gre za to, da ostanejo avstrijski narodi zvezani. Naloga Anglije je, da nastopi s protiodporom proti tem stremljenjem.

Znano je, da podpira Italija neprestano vse predlagane predloge za tesnejšo zvezo zaveznikov in da je sodelovala še nedavno v londonskem kongresu za okrepitev zveze. V bodoče ne sme biti merodajno, kar želi kak dvor ali kabinet, marveč kar zahtevajo narodi: predpogoj veliki zvezi narodov. Nemčija išče svojo moč in srečo v posebni umetni spojitvi narodov; zavezniki delajo vlade le v sporazumu z vladami z nazorom, da ne more obstojati nobena kultura in noben narodni obstoj v kakem zatiranju drugih narodov. Italija soglašja s temi načeli in v tem smislu se ji zahvaljujemo, ker sodeluje z nami.

Sedanja vojna prerokovana že 1. 1892.

Dunajski list „Parlamentär“ je dne 24. novembra 1892, torej pred 25 leti, pisal o bodoči evropski vojni, zlasti o morebitni vojni med Rusijo in Nemčijo sledeče:

V posebnih spisih se je že v Nemčiji razpravljalo o sancah vojne med Rusijo in Nemčijo. Pruski kralj Friderik Veliki je rekel nekoč, da ne zadostuje, če bi bili Rusi poraženi na bojišču, marveč bi se tudi morali biti vrženi ob tla. Zdi se, da nova Nem-

čija upa, da bo premagala tudi Rusijo, kakor je že svoj čas premagala Francijo in Avstrijo. V sled vseh teh dogodkov v Nemčiji niso v Rusiji držali rok križem. Kot dokaz zato je spis nekega častnika ruskega generalnega štaba, ki je izšel te dni in ki je bil dostavljen majhnemu izbranemu krogu.

Vojna literatura je vselej znamenje, da nekaj v zraku leži. Rusija in Nemčija sta že ene misli, da bo prišlo med njima do vojne. Kedaj bo prišlo do tega, ali v dveh, treh ali v več letih, kdo bi mogel kaj takega določiti? Vojna izbruhne kakor hudo vreme v naravi. Iz neznatnih vzrokov se lahko užge netivo. Vojna zahteva žrtev na krvi in imetju, učinkuje pa tudi očiščevalno. Zakaj bi naj šlo v bodoči vojni med Nemčijo in Rusijo? Za nič drugega, nego za hegemonijo ali nadvladje v Evropi.

V Nemčiji so mnenja, v kolikor pride v poštev vojna literatura, da mora Nemčija, če hoče priti v Evropi do hegemonije, poprej premagati Rusijo. Rusija mora biti vržena nazaj v Azijo in strta Moskva, srce Rusije. Spis ruskega častnika pripravljatelja ruskega narodu in armadi, da se naj pripravlja na velikansko borbo narodov. Rusija noče nobene hegemonije nad Evropo, ne mara pa, da bi ji Nemčija kaj narekovala. Rusija hoče imeti mir in bi se le za slučaj, ako bi bila na nagajiv način izzivana in napadena, postavila navdušeno v bran.

Sanec o zmagi v bodoči vojni med Nemčijo in Rusijo ni mogoče preračunati, kakor tudi ne posledice take vojne. Katera izmed obeh bi pač mogla zmagati? V eni bitki se zmaga ne bo mogla določiti. V dalje trajajoči vojni bo sodiločevala kakovost vojaštva in zaloge živil. Vprašanje je: Katera je obožena bolj, ali Nemčija ali Rusija? Na vsak način pa bodo posledice vojne povzročile nek gotov preobrat v Evropi. Ako zmaga Nemčija, bo v najboljšem slučaju priklonila poljske province k Prusiji. Moskovsko carstvo bo ostalo na vsak način. Ako zmaga Rusija, potem je v nemški državi razbita supremacija Prusije. Rusija si ne bo osvojila nobenih dežel, ker ne more rabiti pruskih Poljakov. Nemčija ravno tako ne more pregnati Rusov iz Evrope, kakor ne Rusija Nemcev. Teh dveh narodov ni mogoče ne pokončati in tudi ne iztrebiti.

Casus federis (slučaj, da mora eden zaveznik drugemu pomagati) za druge evropske države — za Avstrijo in Italijo z ozirom na Nemčijo na eni strani in za Francijo z ozirom na Rusijo na drugi strani — zavisi, kakor znano, od tega, katera od teh dveh, ali Nemčija ali Rusija, začne vojno. Splošna evropska vojna bi nastala ali v trenutku vojne napovedi, ali pa tudi v teku vojne. Treba se je pripraviti na vse možnosti, če namreč pride do vojne med dvema narodoma, kot med ruskim in nemškim. Potek vojne in izidi bitk utegnejo dati povod drugim državam za umešavanje, da bi si pri tem velikem požaru skušali tudi svojo juho. Dosti je, da se v Nemčiji in Rusiji govori in piše o bodoči vojni med Nemci in Rusijo. Vojno hočejo imeti in vojna tudi ne bo izostala več. Zemljevič Evrope bo popravljen in ugasnjeno življenje za milijone ljudi. Toda ali se bo zboljšal splošni položaj narodov?

Nikaragua napovedala Avstriji vojno.

Iz Berolina se dne 23. maja poroča, da je ameriška ljudovlada Nikaragua napovedala Avstriji vojno. Nemčiji jo je pa že pred nekaj dnevi napovedala.

Spor med Mehiko in Kubo.

Mehika je rekinila diplomatske odnose s Kubo. Mehikarki poslanik v La Havani in kubanski v Mehiki sta odpoklicana. Nekatera poročila naglašajo, a bo prišlo med obema državama do vojske.

Italijansko bojišče.

Po krvavoodbitem italijanskem napadu na naše postojanke na gorovju Zugna Torta razven artilerijskih boj v dolini Tonale nobenih večjih vojnih podvzet

Italijansk napad na Zugno Torto odbit.

Da bi Italijani proslavili s kakim večjim vojaškim vspehom letnico, ko so pred tremi leti vstopili v vrtnice svetne vojne, so dne 23. maja napadli z eno infanterijsko divizijo naše postojanke na gorovju Zugna Tor v dolini reke Adize. Italijani so trikrat napadli še črte, toda bili so deloma s silnim artilerijskim ojem, deloma v borbi iz bližine vrženi nazaj. Odi so tudi bili trije italijanski napadi na Monte Asone. Sovražnik je imel pri tem zelo težke izgube.

Italijanska ofenziva.

V Haag poroča preko Švice, da so za italijansko fronto zbrane velike množine rezerv. Od vseh strani vijo železnice, ki so zaprte za civilni promet, dno nove čete na fronto. Pričakuje se, da se italijanska ofenziva prihodnje dni pričela oziroma nadaljevala z večjo silo.

Francosko bojišče.

Razven živahnih artilerijskih bojev v Flandriji in posameznih infanterijskih sunkov južno od reke Somme nobenih važnejših vojnih dogodkov.

Cesar in cesarica v Budimpešti.

Cesar in cesarica sta dne 26. maja odpotovala v Budimpešto. Spremljata ju ministrski predsednik pl. Seidler in načelnik generalnega štaba pl. Arz.

Protestiramo.

Zadnjo soboto so bili jugoavstrijski Nemci in nemškutarji pri cesarju, da ugovarjajo tam proti habsburški Jugoslaviji in zatožijo na Dunaju cesarju vedno zvesto udane Jugoslovane. V deputaciji so bili med drugimi mariborski župan dr. Schmiderer, ptujski Ornig, bivši slovenski socialdemokrat, zdaj pa pristen nemški nacionalc in urednik laznjivega Štajerca Linhart in več drugih brezpomembnih oseb iz avstrijskega juga. Edino dobro, pa tudi res potrebno je že bilo, da so ti Nemci in nemškutarji šli na Dunaj cesarja zagotavljati zvestobe in udanosti do trona in dinastije, ker dogodki zadnjih tednov in razprave na nemških Volkstagih v Mariboru, Gradcu in drugod so pokazale naše Nemce in nemškutarje v vse drugi kakor dinastični luči tako, da so se celo poštene Nemci zgražali nad tem.

Pa ta deputacija se je širokoustila na Dunaju, da govori v imenu jugoavstrijskih Nemcev in Slovencev. Proti temu zavijanju resničnega položaja najodločneje protestiramo. Ta deputacija ni niti 5% jugoslovanskega prebivalstva zastopala. Govoriti je smela kvečjemu v imenu par tisoč »privandranih« Nemcev — sicer pa še tega ne — in pa v imenu nerazsodnih in zapeljenih 7000 reci in beri sedemtisoč »Štajercev« naročnikov. To je vse. In zdaj pa hočejo slepiti javnost, da so govorili tudi v imenu Slovencev! To je ravno tako, kakor če 1 1/2% nemških priseljencev na Kuronskem in Estonskem glasuje za zvezo z Nemčijo ter se to glasovanje razbobna v svet kot glas samoodločbe kuronskega in estonskega ljudstva. Mi najodločneje odklanjamo tako zastopstvo poštenih Slovencev!

Protestiramo pa tudi proti temu, da naša vlada vlačí vzvišeno osebo vladarjevo v politične boje. Politične avdijence pri cesarju predlaga ministrski predsednik, njemu se mora predložiti besedilo govorov on je tudi odgovoren za to, kar se godi pri takih avdijencah. In tako je dr. Seidler odgovoren za nestrpní, odurni, surovi in robati ton, v katerem so govorili v soboto naši Nemci in renegati pri cesarju zoper Jugoslovane.

Dr. Seidlerja se je že davno opozorilo na hude posledice tega koraka, in zato je edino on odgovoren za vse zlo, ki bo nastalo iz eventuelne zlorabe cesarjevih besed po naših nasprotnikih. Vlada vedno povdarja, da hoče napraviti mir med narodi, a dela in povečuje le razdor ter neti sovražstvo. Tako je storil Czernin, tako dela dr. Seidler. Z dr. Seidlerjem se bo za to obračunilo v parlamentu, če se bo sploh še kdaj upal prikazati pred njim.

Drugače pa nas romanje nemškutarjev in Nemcev na Dunaj sploh ne alterira. Naša pot je jasno začrtana po majniški deklaraciji. Naše ljudstvo je skoz in skoz navdušeno za habsburško Jugoslavijo in to zahteva na ves glas kot edino sredstvo, da se naš narod ohrani. Od te svoje zahteve ne odstopi niti za en las, in naj naši nasprotniki še tako vpijejo zoper Jugoslavijo in kličejo na pomoč žandarje, sodnije, ječe in vislice. Mi se borimo samo za pravico, in pravica mora končno zmagati, če tudi bi jo preganjal in se zaklel zoper njo ves svet.

Avstrijska živina v Nemčijo.

Naša živinoreja bo prišla prav kmalu na kant. Za to skrbijo tisti, ki odvzemajo kmetu celo najpotrebnejšo plemeno in vprežno živino. Hlevi so skoro da prazni. Naša vlada pa še tega ne ve, sicer se ne bi mogla zavezati, da bo pošiljala avstrijsko živino v Nemčijo. Kdor tega ne verjame, naj čita poročila, ki ga priobčuje berlinski poročevalec dunajske „Neue Freie Presse“ v svojem listu z dne 22. maja. Poročilo se glasi:

„Gospodarska pogajanja med zastopniki avstro-ogrške in nemške vlade, ki so se vršila v Berlinu, so se končala med binkoštnimi prazniki. Na binkoštno nedeljo se je v skupni seji določilo besedilo pogodbe ter so tozadevna pogajanja končana. Najvažnejša določba pogodbe je, da prevzema v sporazumu obeh vlad in vrhovnega armadnega vodstva zavazniških držav Nemčija vodstvo pri zbiranju zalog v U-

krajini. Nemčija je jamčila za dobavo gotove množine žita Avstriji. V več separatnih pogodbah zagotavlja za Avstro-Ogrska Nemčiji gotove protiusluge. Gre tu predvsem za živino. Določí naj se nov ključ za izvoz živine (v Nemčijo). Med drugim se je določilo, da naj očiude precej veliko število živine, ki jo naj dobi Nemčija iz Rumunije, predno se dobavi Nemčiji, nekaj časa na rumunske paše, da se tam zređi. Sklenjena je bila tudi pogodba glede dobave prašičev. Poleg tega so se sklenile določbe glede zaostankov med obema državama.“

Naznanilo.

»Slovenska kmetška zveza« in »Poslovalnica slovenskih spodnještajerskih poslancev« sta osnovali skupno pisarno, ki začne poslovati dne 1. junija t. l. v Mariboru, Cirilova tiskarna Koroška ulica št. 5., I. nadstropje, desno.

V tej pisarni bodo dobivali člani »Kmetške Zveze« pojasnila v raznih zadevah, v zadevi podpor, vojaških oproščenj, dopustov i. t. d. Sestavljala bo tozadevne prošnje in šla tudi sicer strankam v vsakem oziru na roko Kadar bo potrebno, bo pisarna izročala posamezne zadeve poslancem, da bodo osebno posredovali na pristojnih mestih.

Kako je v Ukrajini.

Ukrajina, 19. majnika.

Ker berem v raznih časnikih včasih toliko poročil iz Ukrajine in ker so velikokrat ta poročila naravnost iz rokava iztesena, zato se mi vendarle zdi vredno, da napišem par vrstic iz bogate Ukrajine, kar sem sam videl in doživel od prvega dne, ko smo stopili na ukrajinska tla in do danes.

Dne 28. februarja ob 10. uri predpoldne smo prekorali avstrijsko državno mejo pri Satanovem, in smo se nastanili v tem mestu za en dan. Prvo, kar si videl v tem mestu komaj 10 korakov čez avstrijsko mejo, je bil bel kruh v velikih množinah. En kos, ki je stal pri nas v mirnem času 20 vinarjev, je stal tukaj 2 K! Potem si videl mesa, klobas, masti, špeha, tobaka in Bog zna kaj še vse, kar cele kupe na trgu. Da smo si tukaj privoščili vsega, si mora vsak misliti.

Prvo, kar je bilo, je bilo to, da so se Judi in trgovci za naš avstrijski denar kar pulili in ga potem ogledovali od vseh strani. Mi smo naredili kurz kar enostavno: 2 K = 1 rubelj. Ko smo prišli Avstriji, so se Judi hitro pokazali na beli dan iz svojih skrivališč, kamor so se poskrili pred boljševiki in so od veselja kar plesali okoli nas in se nam zahvaljevali, da smo jih rešili. Zraven tega pa so nas pri kupovanju v zahvalo prav pošteno odirali. Judovska zaloga je že celemu svetu v nadlego!

Iz Satanovega smo marširali šest dni po groznem blatu do kolen do Proskurovega. Med potjo pa smo videli prve sledi gospodarstva boljševikov. Na nekaterih mestih je ležalo kar kupe ubitih in nepokopanih konj, kjer so se bili boljševiki z drugimi strankami. Ko smo prišli do kakega veleposestva ali gradu, so bila poslopja vsa razdejana, porušena in požgana; niti ena šipa ni nikjer ostala. Od začetka je nas Avstrije gledalo ljudstvo nezaupljivo in v obraz so nam rekli, da smo jih prišli tlačiti in da so nas Judi plačali zato. Ščasoma je tudi ta velika nezaupljivost minila in ker se Avstrije povsod lepo vede, ne nasilno, smo se jim kmalu priljubili, bolj kot Prusi, katere silno sovražijo. Posebno mi Hrvati in Slovenci smo bili povsod takoj domači. Če smo pa kam prišli, so nam postregli bolje nego mogoče prelastnim vojakom.

Iz Proskurovega smo potem prodirali ob progi do Odese, do Črnega morja. Boljševiki se ravno niso veliko upirali, bile so že male praske, pa tisto ni vredno, da bi omeni. Ker smo naglo prodirali, niso imeli boljševiki časa, da bi na stacijah nahajajoča skladišča uničili in je torej vse padlo nam v roke! To so bila ogromna skladišča moke, zrnja, sladkorja, špeha, usnja in Bog zna kaj še vse. Da smo poleg tega dobro živeli, si mora vsak misliti.

Tako smo dne 15. marca prišli ponoči v mesto Odeso. Pred nami je bil že naskakovalni bataljon. Tukaj so pa boljševiki na nekaterih krajih res grozno gospodarili. Nekateri hiše, kjer so bili bogati ljudje in Judi, so popolnoma uničili in oropali. Stanovalec, kar celo družino, pa so peljali k morju, jim navezali kamne na noge in je spustili v morje. Tako so naredili z okoli 300 ljudmi. Zraven pa naj še omenim, da so se na strani boljševikov borili tudi naši vjetniki vseh narodnosti in sicer kakor Čehi tako Madžari, Nemci, Italijani in tudi — Nemci iz rajha. Zadnje mi gotovo kdo ne bo verjel, a jaz še pribijem enkrat, da je resnica. Jaz sem sam bral o klic na vse vjetnike, ki ga je izdala boljševiška vlada v vseh jezikih in jim obljubila plačo mesečno 100 rubljev. Veliko so jih prisilili tudi s silo in veliko so jih tudi pobili in pometali v morje, če so se branili vstopiti v njih armada.

V Odese je nastopil potem mir in zopet se je tu začelo redno življenje. Gospoda se je od velikanskega strahu oddahnila. Včasih se še je ponoči ponovil kakšen rop ali kako streljanje, pa tudi tisto je polagoma izginilo.

Dne 1. maja smo dobili povelje rekvirirati v celi Odese orožje. Kakšni pogoji so bili takrat stavljeni, vam je menda znano. Takrat smo si mislili, da bo tekla kri, a se je vendar vse skrajno mirno izvršilo. Kjer smo dosegaj nastopili mi Avstrijci, je šlo povsod brez hrupa in krvi, kjer pa Nemci iz rajha, je gotovo tekla kri. Ko smo prišli v Ukrajino, so nam ljudje rekli, da smo Avstrijci prišli miru in re-

da delat, a Nemci pa živežarekvirirali. Ne vem, kako je to, da smo mi povsod zadnji.

Veliko bi lahko poročal, a so to stvari, ki bi gotovo ne zagledale belega dne in bi mi mogoče naradile sitnosti, zato naj bo dovolj.

Za nekaj dni se bom poslovil iz Ukrajine, katera se mi je priljubila, in veliko spominov mi bo ostalo iz nje. Zapuščam jo z zavestjo, da je ne vidim več. Vendar njeni dobri prebivalci, to zdravo, krepko in krasno ljudstvo, mi ostane neizbrisno v spominu. Bog ti daj svobodo, ki si jo želiš!

Najnovejša poročila.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 26. maja.

Razven poizvedovalnih sunkov italijanskih čet na ozemlju Tonale, katere je podpiral artilerijski oeganj, nobenih posebnih dogodkov.

Iz najnovejšega nemškega uradnega poročila.

Berolin, 26. maja.

Živahni artilerijski boji na ozemlju Kempter na južnem bregu reke Somme med mestoma Morenille in Montidier. Na južnem bregu reke Aisne živahni spopadi med angleškimi in nemškimi oddelki.

Politične vesti.

Kje je bila cenzura? Revolverski list »Deutscher Montag« zopet hujska proti zborovanju, ki ga sklicuje dr. Verstovšek za dne 30. maja v Družmirje pri Šostanju. List kliče in vabi Nemce in nemčurje na shod, da se maščujejo za Št. Janž. Ali ni to naravnost poziv, naj pridejo nemčurji razbijati, pobijati in delat nemir? Kje je bila c. kr. cenzura, da pripusti vsenemškemu listu tako hujskajoče pisavo? Vprašamo samo: Kaj bi se zgodilo nam, če bi bili tako pisali proti mariborskemu volkstagu?

„Narodne Novine“ tudi ustavljene. Policijsko ravnateljstvo v Pragi je ustavilo tudi izhajanje »Narodni Novini«, so izhajale kot nadomestilo za »Narodni Lesty«.

Ali je Fürstenfeld na Slovenskem Štajerskem? Dunajska petkova „Reichspost“, ki glede sovražstva proti Slovanom prekaša še celo najhujše vsenemške liste, piše: »Zopet umor na Slovenskem Štajerskem! V vasi Klausen pri Fürstenfeldu je bil na binkoštno nedeljo v svoji hiši od neznanih oseb s kamenjem ubit kmet Franc Rosenberger. Ubitega kmeta so zločinci nato oropali.« Po mnenju „Reichsposte“ je torej Fürstenfeld na Slovenskem Štajerskem! Nam je prav, če bo bodoča Jugoslavija segala do Fürstenfelda, torej do Gradca! Iz slepega sovražstva do Slovencev hočejo podtakniti vsak umor, rop, požig in sploh vsak zločin, ki se izvrši kje tam gori pri Gradcu, ali Brucku, nam spodnještajerskim Slovincem!

Državna zbornica. Dne 24. maja je imel načelnik nemških krščansko-socialnih državnih poslancev prelät Hauser pogovor z ministrskim predsednikom dr. Seidlerjem, kateremu je izrazil željo, da naj čimprej skliče državno zbornico. Seidler je naglašal, da slejkoprej zavzema stališče, da se državna zbornica skliče kakor le mogoče v najkrajšem času. Ko bodo končana pogajanja s strankami, bo zbornica nemudoma sklicana.

Seidler išče večino v parlamentu. Ministrski predsednik vitez Seidler bo baje nadaljeval svoja prizadevanja za sestavo nove delovne večine v poslanski zbornici. V tej večini naj bi bile v prvi vrsti zastopane nemške meščanske stranke in Poljaki. Poljaki so od nemškonacionalnih strank zahtevali jamstev za izpolnitev svojih zahtev. Ta jamstva pa se gajo tudi v področje vnanje politike. V prvi polovici meseca junija bo grof Burian poljskemu klubu razodel svoja razmotrivanja, nakar bo Poljski klub definitivno določil svoje stališče napram parlamentu. Če pojasnila grofa Buriana in Seidlerjevi dogovori zadovolje Poljski klub, morejo Nemci in Poljaki računati na skupino približno 220 glasov. To pa seveda še ni večina in Seidlerjev položaj ostane še nadalje velekritičen. Gotovo pa je, da Čehi in Jugoslovani pod nobenim pogojem ne marajo Seidlerjeve vlade, ki naravnost v blato gazi pravice nemških narodov.

Nadomestne volitve na Hrvatskem. Dne 22. t. m. so se vršile nadomestne volitve v volilnih okrajih Delnice in Selce. V Delnicah si je hrvatsko-srbska koalicija mnogo prizadevala, da pribori zmago svojemu kandidatu Jurici Gašparcu, a izvoljen je pa bil starčevičjanec dr. Ivo Kernic, ki je kandidiral na programu jugoslovanske deklaracije, z ogromno večino 1027 glasov proti 339 glasovom. V Selcih je bil izvoljen kandidat hrvatsko-srbske koalicije dr. Milutin Mažuranič, proti opozicijskemu kandidatu župniku Božičeviću. Nadomestna volitev v Srbu, kateri volilni okraj je izpraznjen vsled smrti poslanca Krajnoviča, je razpisana na dan 10. junija t. l. Hrvatsko-srbska koalicija je postavila kot svojega kandidata znanega bosenskega politika Danila Dimoviča, ki se je preselil v Zagreb.

Zahteve Poljakov. Po poročilu iz Varšave se je izjavil ravnatelj poljskega državnega oddelka — pri ne Radziwil, da smatrajo Poljaki neodvisnost in neodvisnost kongresne Poljske za podlago za vsako rešitev poljskega vprašanja.

Vojni stroški Avstrije. Nenasitno žrelo je sedanja svetovna vojna. Vsak dan nas stane 49 milijonov K, vsako uro nad 2 milijona K. Koliko koristnega bi se dalo ustvariti za ta ogromni denar. Ubodne zavode, sirotišnice, bolnišnice, knjižnice, pravega bi bilo dovolj, ako bi porabili vsaj polovico tega denarja. Sedaj pa se trosi, da se uničuje še to, kar imamo.

Besarabija ostane Rumuniji. Rumunski ministrski predsednik Marghiloman je izjavil z ozirom na ukrajinsko-rumunsko pogajanja, da ostane cela Besarabija Rumuniji in da se bodo spremenile v majnem obsegu le meje na severu.

Nemčija zahteva vojno odškodnino. Saški drški državni minister pl. Seydewitz je izjavil koncem zasedanja saškega deželnega zbora, da bo zahtevala Nemčija od zapadnih velesil vojno odškodnino, katero bo tudi dosegla.

Nemčija ne odstopi niti ene peditorske zemlje. Glasilo nemškega zunanjega urada „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ piše: V nekaterih nemških listih se je zadnje dni objavila brzojavka lista „Az Est“ iz Budimpešte, ki trdi, da je v dobi, ko je bil Bethmann-Hollweg državni kancler, nemška vlada bila pripravljena odstopiti Franciji „majhen del Lorene.“ Imenovani budimpeštanski list je v zmoti. Nemčija ni bila nikdar pripravljena odstopiti niti peditorske zemlje.

Mir z nepremagano Nemčijo nemogoč. Iz Washingtona se poroča, da se ameriška vlada peča z odredbami, ki naj uničijo nemško propagando v Južni Ameriki. Nemški vpliv v finančnem, trgovskem in političnem oziru je zlasti močan v Čile in Venezueli. Zedinjene države Severne Amerike so baje že dosogle to, da so bili nemški trgovski nameščenci odpušteni in oficirji rovišani s pogojem, da bodo poročili ameriška dekleta in ne nemških. Bivši severoameriški predsednik Taft je imel pri otvoritvi kongresa Lige za izsiljenje miru govor, v katerem je izvajal, da je mir z nepremagano Nemčijo nemogoč.

Izgredi v Nemčiji. Dne 22. t. m. je prišlo v Ingolstadt u Bavarskem do izgredov, ki so trajali pozno v noč. Izgredniki — glasom uradnega poročila sami mladi dečki in deklice — so udrli v mestno hišo ter so deloma notri, deloma pred hišo, povzročili hude izgrede in napravili mnogo škodo. V pritužbi je nastal požar, vsled katerega je zgorelo mnogo spisov mestnega magistrata. Pred mestno hišo je bila taka gneča, da požarna bramba dolgo ni mogla blizu. Še le vojaštvu se je posrečilo, da je razkropilo izgrednike, pri čemur je množica pobila tudi v sosednih ulicah več šip in napravila tudi sicer škodo na stavbah. — Uradno se sicer ne pove pravega razloga tem nemiro, a moremo si ga misliti. Bavarci so se pač tudi že vsega naveličali!

Vojaška diktatura za Irsko. Ker hoče angleška vlada z vso silo uveljaviti splošno vojaško obveznost tudi za Irsko, se je temu uprl ves irski narod kot en mož. Angleška vlada je za diktatorja Irske imenovala znanega maršala Frencha, ki si na bojišču v Flandriji ni pridobil nobene slave in mu je poverila nalogo, da krvavo zatre upor Ircev. Prvi korak maršala Frencha je bil, da je pozaprl vse voditelje irskega naroda. Po poročilih iz Londona vzdihuje sedaj po ječah baje že čez 3000 Ircev, med temi vsi voditelji irskega naroda in vse druge odlične irske osebe.

Tedenske novice.

Odlikovan slovenski častnik. Poročnik g. Ciril Skvarča je bil za svojo hrabrost odlikovan z vojskim zaslužnim križcem III. razreda z vojnim okrasom in meči. G. Skvarča ima že poprej dvoje odlikovanj.

Odlikovanja. Z vojnim križcem za civilne zasluge II. razreda so odlikovani: Adalbert Kötzian, predsednik celjskega okrožnega sodišča, Franc Tiller, okrajni sodnik v Gornjemgradu in dr. Jos. Drobnič, okrajni sodnik v Kozjem; z vojnim križcem 3. razreda: Ivan Ivanšek, pisarniški nadoficijal v Celju, Martin Lavras, pisarniški oficijal v Šmarju pri Jelšah, Ernest Merala, sodnik v Sočtanju, Jož. Möder, pisarniški oficijal v Slovenjgradu, dr. Pavel Pollan, sodnik v Ptuj, dr. Emil Gaber, sodnik v Ptuj, Ivan Stergar, nadzornik straže mariborske moške kaznilnice, Ivan Vrečko, pisarniški nadoficijal v Celju, Franc Vuk, pisarniški oficijal v Marenbergu, Tomaž Zimmermann, pisarniški nadoficijal v Mariboru, Mihael Cizel, učitelj v graški kaznilnici, in Franc Cizmak, nadoficijal v Novem mestu. — Z vojnim križcem IV. razreda za civilne zasluge so bili odlikovani: Ivan Bračič, pisarniški oficijal v Konec, Jakob Čuš, paznik graške jetnišnice, Bogomir Dežman, paznik mariborske jetnišnice, Anton Dokler, pisarniški oficijant v Sevnici, Franc Draksier, uradni sluga mariborskega okrožnega sodišča, Gregor Dvoršak, sluga državnega pravdnitstva v Celju, Vladimir Gvardiančič, Ivan Kanič, Pavel Kleber, Franc Peršon, Jurij Krivec in Jožef Lešnik, pazniki mariborske kaznilnice, Avgust Mastnak, pisarniški oficijant v Konjicah, Anton Merc, uradni sluga v Slovenjgradu, Franc Nemeč, pisarniški oficijant v Ljutomeru, Florijan Šeško, paznik jetnišnice v Gradcu in Andrej Širec, pisarniški oficijant v Ptuj.

Osmo vojno posojilo. Finančni minister razpisuje 8. vojno posojilo. Podpisovanje se začne dne 28. maja, konča pa se dne 2. julija 1918. Pogoji podpisovanja so večinoma isti kot pri 7. vojnem posojilu.

Predsednik nemškega državnega zbora Kaempf je v soboto umrl, star 76 let.

Opozorjamo na današnje naznanilo o otvoritvi pisarne »Slovenske kmetijske zveze« in »Poslovalnica spodnještajerskih slovenskih poslancev.« Priporočamo osobito č. d. duhovščini, učitelstvu, županom in spleh naši inteligenci, da opozorja ljudstvo v slučaju potrebe na našo pisarno. Ker ima pisarna na razpolago sposobne moči, bo mogla ustrezati vsem tozadevnim zahtevam, ki se bodo stavili na njo.

Vojaki-bogoslovci. V zadnjem času se je oglašilo več vojakov iz fronte, ki imajo zrelostno gimnazijsko spričevalo, za študij bogoslovja. Ti morajo pa najprej napraviti prošnjo, naslovljeno na škofijski ordinariat, da jih sprejme za bogoslovce. Obenem tudi prošnjo, da jim ordinariat potrdi, da smejo kot slušatelji bogoslovja priti delat izpitov, ako jim vojaška oblast dovoli trimesečni učni dopust. Tega dobi vsak, ki je že šest mesecev na fronti. Ako vojaška oblast ne bi hotela priznati bogoslovja enakovrednega vseučilišču za učni dopust, naj naznanijo državnim poslancem, da posredujejo pri vladi. V Ljubljani je bilo po ordinariatski prošnji več takih vojakov bogoslovcev, ki so prišli na učni dopust, tudi popolnoma oproščenih vojne dolžnosti.

Zračna letala in procesije na Telovo. Ker angleški in francoski zrakoplovec pogostoma napadajo nemška mesta ob francosko-nemški meji, je kardinal Hartmann, nadškof v Koloniji (Kelmoraj) poslal sv. Očetu prošnjo za posredovanje pri angleški in francoski vladi, da naj njihova letala na Telovo, ko se bodo vršile procesije vernikov, ne napadajo nemških mest in trgov ob nemško-francoski meji. Sovražni vladi sta baje ugodili prošnji sv. Očeta.

Poziv rodoljubnim Slovencev in Slovenkam! Nemci se v svojih oporokah vedno prav pridno spominjajo nemškega Schulvereina, Südmarke in enakih nepotrebnih nemških društev. Nedavno umrl svecinski Menhardt je svoje veliko premoženje določil za Schulverein in Südmarko. Kaj pa Slovenci in Slovenke? Ali mi nimamo nobenih narodnih potreb? Se preveč! Slovenska Straža, Tiskovni dom, slovenska šola v Mariboru in še celo kopo drugih društev in zavodov potrebuje gmotne pomoči. Rojaki! Ko pišete oporoke, spominjajte se obmejnih Slovencev, določite del svojega premoženja za Slovensko Stražo v Ljubljani, za Tiskovni dom v Mariboru, za slovensko šolo v Mariboru ali za Dijaško kuhinjo.

„Luč“, almanah hrvatskog-slovenskog katoličlog narodnog daštva, se je pričela tiskati in bo gotova v dobrih treh tednih. Posvečena je spominu dr. Kreka, ljubitelja in učitelja naše mladine. Zastopanih je v njej 36 Hrvatov z 38 prispevki in 9 Slovencev s 14 članki, poleg tega pa še „Listek“. Zavedamo se dobro, da v bistvu ni vse tako, kakor bi biti moralo — in to samo vsled vojnih težko — a vendar se knjige nikakor ne bomo scamovali, ko je pošljemo v svet. Nas rotno: Almanah bo ravno dokaz one sile v nas, ki je niti na težji časi ne morejo zamoriti, bo pričla vsega tistega, kar nas druži in vodi k skupnemu namenu. Pokazalo se bo, kako čuječa in budna je naša mladina, da velikega časa ni prespala in da ji smemo zaupati tudi v uri solnčnega mrka. Vi vsi pa, ki verujete v naše vsajenje in ki čutite z nami, naročajte in širite knjigo, ki vam bo govorila od srca k srcu! Če ste res naši prijatelji, naročite si almanah. — ki stane 3 K za dijake, za druge pa 6 K — na naslov: Dr. Stjepan Markulin, odvetnik, Zagreb, Kurelčeva ulica broj 3.

Bratovščina N. lj. Gospe presv. Srca pri č. d. co. frančiškanih v Mariboru obhaja dne 31. majnika svoj glavni praznik. Služila se bo velika sv. maša na čast N. lj. Gospe, ki se imenuje „upanje obupajočih in priprošnica v najtežavnejših zadevah“, za vse ude mariborske bratovščine in njihove zadeve. Udi naj se na ta praznik pripravljajo z devetdnevnico. Novi udi se vsak čas tudi pisмено sprejemajo.

Novice iz Prekmurja. V Dolnji Bistrici je ponesrečil brodar Marko Kreslin. Ko je skočil na most, da bi pritegnil brod k mostu, je padel na glavo, si jo prebil ter padel v Muro, odkod so ga potegnili že kot mrtvega. — V Slovenski vasi je nek topničar kovaču v prepiru odgriznil nos. Ko je bil nos proč, je kovač zbežal.

Privezovanje in špange — zopet oživele! Cesar Karel je odpravil dne 6. marca 1917 v armadi kazen privezovanja, dne 1. julija 1917 pa tudi kazen zapon (špange). C. kr. vojaško poveljstvo v Gradcu je pa razglasilo odlok vojnega ministra sporazumno z ministrom deželne brambe, naj se zopet uporabljajo redne kazni privezovanja in poostreje kazni z zaponi po prejšnjih določilih službovnika. — List „Arbeiterwille“, ki poroča o tej novosti, pripominja k tem: „Kljub cesarjevemu povelju in lastnoročnemu pismu so izvedli v Avstriji zopet „privezovanje“ in „zapone“ (špange) po skoraj štiri leta trajajoči vojski . . .“

Za vojne vjetnike. Vodstvu avstrijskega Rdečega križa se je posrečilo nabaviti v Španiji in sicer po nizki ceni zadostne množine živil, tobaka, obleke, perila in drugih potrebščin za naše vojne vjetnike, ki se nahajajo v italijanskem, angleškem in francoskem vojnem vjetništvu. Kdor želi naročiti takih potrebščin za vojne vjetnike, naj pošlje tozadevno naročilo na štajersko deželno društvo Rdečega križa v Gradcu, Mandellstrasse 5, kjer se tudi dobi ustmena ali pismena pojasnila glede raznih cen . . . t. d.

Dopisovanje z vojnimi vjetniki v Rusiji. Poluradno se razglašajo: Na mnoga vprašanja se naznana, da je redna poštna zveza z Rusijo že več mesecev popolnoma pretrgana, vsled česar morejo pisma naših tamošnjih vojnih vjetnikov le v posameznih slučajih po posebni poti dospeti v monarhijo. To pretrganje poštnega prometa ima svoj izvor na eni

strani v dalekosežni desorganizaciji v notranjosti Rusije, vsled katere tudi pošta zelo trpi, na drugi strani pa v vojnih operacijah na ruskem, ki za sedaj onemogočajo pošiljanje pošte preko te cezele. Radi tega si pa ni treba delati skrbi za usodo naših vojnih vjetnikov.

Posledica vojne ali miru? Od Sv. Jurija o. P. nam poročajo o groznem dogodku: Vsled „miru“, sklenjenega z Rusijo, so dobili ruski vojni vjetniki večjo svobodo. Te se je na binkoštni ponedeljek poslužil tudi oženjen ruski vojni vjetnik, zaposlen pri tukajšnjem posestniku Habitu ter se je zvečer vrnil prijan domov. Tu pa se je sprl z 21letno domačo hčerjo, ki je imela dalje časa z njim razmerje, in jo je s sekuro zaklal, nato pa se sam v skednju obesil. — Kar je torej nesrečna vojna še pustila živega, nam hoče pokončati surovost in moralna izkvarjenost v zvezi z alkoholom! Ali bi ne storila država v tem oziru najboljše, če bi šla v šolo k bivši Rusiji in prebavedala ter zabranila vsako zlorabo alkohola?

Sposoben sodar dobi v Slovenjgradu izdatnega dela, ker v celem okraju ni nobenega sodarja. Ponudbe vpošljejo naj se okrajnemu odboru v Slov. Gradcu, kateri daje potrebna pojasnila.

Dopisi.

Maribor. Z velikim zadoščanjem smo doznali, da snujeta »Slovenska kmetijska zveza« in »Poslovalnica spodnještajerskih slovenskih poslancev« skupno pisarno, ki bo šla našim ljudem na roko s svetom in dejanjem v vseh življenjskih vprašanjih in posebno v zadevi podper, vojaških prošenj dopustov itd. Saj se je dosedaj le prepogostoma degajalo, da so naši ljudje, ki niso vedli, kam bi se obrnili, zašli v roke raznih brezvestnih zakotnih pisarjev, ki so jih ogulili do kože. Sedaj bodo naši ljudje vedeli, kam se morajo obrniti v slučaju potrebe.

Reka pri Hočah. Kruta smrt je pobrala v cvetu svojega življenja vrliga mladeniča Martina Ortana iz Reke pri Hočah. Jetika mu je pretrgala nit mladega življenja. Počivaj v miru, na svidenje naš zvezdarnil!

Središče. Naše slovensko katol. izobraževalno društvo priredi na Telovo, dne 30. maja ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih deklaracijska slavnost. Na sporedu je: Slavnostni govor (govori vlč. z. dr. Hohnjec iz Maribora), deklamacije, petje in dr. Krekova gledališka igra »Tri sestre«. Pridite v velikem številu, da dostojno proslavimo 30. maj, mejnik v zgodovini našega naroda.

Koprivnica. Rodbina Sotšek je dobila žalostno poročilo, da je njih edini sin Karel v cvetu svoje mladosti dal svoje življenje za cesarja in domovino na italijanskem bojišču. Tem hušji udarec za bolhne starše, ker je bil edini sin. Bil je za zgled drugim fantom. Rad je hodil v cerkev, zato pa je Bog poklical k sobi v 18. letu njegovega življenja. Bil je tudi knjižničar tukašnjega izobraževalnega društva. Na svidenje!

Luče. Dne 12. maja t. l. ob pol 11. uri zvečer je v mestu Felre na Laškem umrl za domovino in cesarja slovenski zrakoplovec Franc Stiglic v najlepši dobi 21 let. Dragi Franco! Delala sva skupno načrte za bodočo Jugoslavijo, pa ni ti bila sreča mila, da bi tega doživel. Le tam nad zvezdami se boš veselil svoje sreče in sreče svojega naroda, katerega si ljubil z dušo in telom, za katerega si živel in umrl. Tvoj žalostni prijatelj Radoslav Fras. — Pokojni je zapustil v svoji poslednji volji 50 K za slovensko šolo v Mariboru.

Buče pri Kozjem. Dne 2. junija se vrši na Bučah popoldne ob treh v gostilni „na pošti“ shod. Govori državni poslanec dr. Jankovič.

Sv. Ema pri Pristavi. Dne 30. maja ima kat. slov. izobr. društvo svoj redni občni zbor, in sicer ob 3. uri popoldne po večernicah v prostorih g. Zupana. Govoril bo č. g. župnik J. Bosina iz Podčetrtka, o pomenu bralnih društev. Domačini pridite polnoštevilno!

Listnica uredništva.

Trbovlje: Žal, dobili prepozno. Pride v petek. — Raznim dopisnikom: Ker moremo v ponedeljek spraviti v list samo najnujnejše novice, nam je nemogoče objaviti vseh poročil, ki se nam naberejo za ta dan.

ZAHVALA.

Za premmoge dokaze sočutja ob smrti, kakor tudi za obilno udeležbo pri pogrebu našega preljubega sina oziroma brata

Martina Ortana,

v Reki pri Hočah,

se tem potom zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem zlasti pevcem in peykam iz Hoč za prekrasno žalostinko ob odprtem grobu dragega ranjkega. Iskreno zahvalo izrekamo tudi č. g. dekanu iz Hoč za sprevid in za tolažilne besede.

Reka pri Hočah, dne 22. maja 1918.

Rodbina Ortana.